

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ

КЊАЗА СРБСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.
НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОТЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О ПОСЛОВНОМ РЕДУ У НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ.

I.

**ДОЛАЗАК ПОСЛАНИКА НА СКУПШТИНУ И ПРЕГЛЕ-
ДАЊЕ ЊИХОВИХ ПУНОМОЋИЈА.**

Члан 1.

У очи оног дана, који је указом књажевим за скупштину означен, сви посланици дужни су бити на месту где ће се скупштина држати (члан 76. одељак 1. устава), и ту остати и скупштинске послове радити дотле, докле небуде скупштина закључена, или отложена или распуштена (члан 79. устава).

Члан 2.

Кад посланици дођу у место, које је за држање скупштине одређено, они ће се изјутра онога дана, који је за скупштину означен, са-

стати и изабрати један одбор од девет посланика и то ће бити „одбор за пријављивање посланика и испитивање њихових пуномоћија.“

Члан. 3.

Сваки посланик, кад се пријави, преда ће одбору у оригиналу пуномоћије својих избирача а посланици које књаз бира, преда ће уверење министра унутрашњих дела, којим су извештени да су за посланике изабрани. И сви ће том приликом казати гди је коме стан.

Кад би који од посланика свој стан доцније променио, извести ће председника скупштине.

Члан. 4.

Ако би који посланик важним узроцима спречен био да дође на скупштину, он ће, пре него што скупштина одпочне радити, јавити то одбору и казати зашто је био спречен. У исто време ако му је могуће, каза ће и то, у који ће дан моћи доцније у скупштину доћи.

Члан 5.

Ако би се на дан отварања скупштине показало да нема довољног броја посланика колико их је по члану 82. устава нужно да скупштина може радити, одбор ће од оних посланика што нису на скупштину дошли, позвати да најскорије дођу оне, који нису одвећ важним узроцима спречени били доћи.

Члан 6.

Посланици који и после овога позива не-дођу а изостанак неоправдају довољно важним узроцима, те тиме скупштину од законите радње задрже, би ће решењем скупштине изкључени и на њихово место нареди ће се избор других посланика.

Члан 7.

Одбор ће прегледати пуномоћија посланика.

Ако би одбор при том прегледу наишао на какве неуредности, или би сазнао да који посланик нема законих својства за посланика, он може наредити да дотични посланик недолази у скупштину као посланик дотле, док скупштина о томе своје решење неизрече.

И после овога прегледа слободно је свакоме посланику пуномоћија посланика разматрати, па ако би какве неуредности приметио, или би сазнао да је који посланик по закону неспособан, он ће о томе председника скупштине известити, који ће ствар скупштини на решење поднети.

Скупштина може оним посланицима, за које се посумња да им је пуномоћије уредно, или да имају законих својства за посланика, својим закључењем забранити да у раду скупштинском учествују дотле, док се то неизвиди и коначно нереша.

Ако би који посланик, који је већ у скуп-

штинском раду учествовао, због законе неспособности из скупштине искључен био, ово искључење неће ниуколико мењати закључења скупштинска, у којима је такав посланик учествовао.

Само у оном случају, гди је гласање поименце било па је при томе глас искљученог посланика био решавајући, приступи ће се новом гласању, ако закључење скупштинско није књаз одобрио, и скупштина би још трајала.

Члан 8.

Кад скупштина буде образована и њени званичници изабрани и означени, тада ће се посланици, који буду долазили, пријављивати председнику скупштине.

II.

ЗВАНИЧНИЦИ СКУПШТИНСКИ И ОТВАРАЊЕ СКУПШТИНЕ.

Члан 9.

Кад се пријави толико посланика колико је нужно, да скупштина може своју радњу започети (члан 82. устава) онда одбор за пријављивање посланика сазива предходни састанак, и ту предаје скупштини списак пријављених посланика, који одма за тим полажу заклетву у присуству министра унутрашњих дела (члан 52. устава.)

Члан 10.

На овом састанку, а под председништвом председника одбора, приступа се, ако је обична

народна скупштина, избору 6. лица за званије председника и подпредседника скупштине. Начини ће се протокол о том избору, који ће подписати одбор, и достави ће се влади у одо-стовереном препису.

А ако је велика народна скупштина, онда се на овоме састанку бирају председник, подпредседник и секретари скупштине, и о томе избору извештава се влада.

Члан 11.

Кад књаз између шест предложених му лица избере и наменује председника и подпредседника обичној народној скупштини, и то се од стране владе саопшти одбору, онда одбор сазове нов састанак, у коме извештава скупштину о наименовању председника и подпредседника, предаје председништво и цео рад одборски постављеном председнику.

За овим приступа се избору секретара скупштинских, који одма своја места заузму. А кад се то сврши, председник обзнањује да је народна скупштина образована.

Секретара би ће два а по потреби и више.

О свему овоме сачини се протокол, који пишују председник и подпредседник скупштине и одбор за пријављивање.

И пошто је све то учињено, онда председник скупштине извештава владу да је скупштина образована.

ЧЛАН 12.

Пошто се скупштина образује и влада се о томе извести, тада књаз отвара скупштину (члан 76. одељак 2. устава) престољном беседом сам или преко нарочног за то пуномоћника.

III.

ИЗОСТАЈАЊЕ И ОДСУСТВО ПОСЛАНИКА.

ЧЛАН 13.

Посланик, који би спречен био да на поједине састанке скупштинске дође, дужан је о томе извести председника скупштине.

Исто тако посланик, који би имао потребу да за неко време отиде из места, где се скупштина држи, дужан је писмено тога ради обратити се председнику скупштине и казати, за колико дана тражи одсуство.

И у једном и у другом случају треба навести узрок изостанка и зашто се одсуство тражи.

Скупштини самој припада да уважи изостанак, и да одобри одсуство.

Само у хитним случајима може сам председник дати одсуство на три дана, или, ако скупштина неби имала неколико дана састанка, до првог идућег састанка; но и у једном и у другом случају извештава о томе скупштину.

Ако би који посланик изостао од састанка или би преко одобреног му рока остао а неби могао то довољним узроцима оправдати, онда ће

му скупштина оставити извештај рок, за који има доћи у скупштину. Ако такав посланик и за ово време недође, скупштина може решити да се из скупштине искључи, и захтевати да се на његово место други избере.

Закључења своја о томе доставља и извршује скупштина преко надлежног министарства.

IV.

ДУЖНОСТИ ЗВАНИЧНИКА СКУПШТИНСКИХ.

Члан 14.

Председник, подпредседник, и секретари скупштински врше заједнички све послове скупштинске, које руководи председник, а кад њега није подпредседник скупштински.

Члан 15.

Председник претставља скупштину према влади и према појединим лицима.

Њему припадају сва права и дужности, које се изискују за тачно вршење овог пословног реда.

Он отвара сва писма, која на скупштину долазе.

Члан 16.

Кад је председник спречен у вршењу својих права и дужности, онда вршење истих прелази на подпредседника.

Но и осим тога подпредседник врши оне послове председништва које му председник скупштине нарочнозначи.

Ако би председник хтео да учествује у претресу каквог предмета у скупштини, више него што му као председнику припада, то ће он за то време уступити председништво подпредседнику, а после опет доћи на своје место да прикупљање гласова руководи. Но при самом излагању побуда за своје мишљење, он немора председништво уступити.

Члан 17.

Секретари дужни су да воде записник о дневном реду, о броју посланика, и да састављају протокол састанака скупштинских, да израђују акта у предметима, за које није нарочни извештац одређен, да читају писма, која на скупштину долазе, и саопштења која би председник имао да учини, и уопште да врше сав канцеларијски рад и чувају скупштинска акта.

Члан 18.

У записник о дневном реду заводе се, по дану закључења, сви они предмети, за које је скупштина закључила да на дневни ред дођу.

У записник о броју посланика заводи се кад је који посланик одсуство добио, кад је по истом почео одсуствовати, кад се после тога вратио, или кад је који посланик без добивеног одсуства изостао од састанка, било да је изостанак оправдао или не.

Записник о дневном реду и о броју посланика може сваки посланик кад ође прегледати.

Члан 19.

Председник скупштине одређује који ће секретар који посао радити. Но у случају потребе он може у поједином састанку предложити, да се одреди неки посланик, који ће тога дана протокол састанка водити.

Члан 20.

Ако би се у течају скупштинске радње упразнило место кога званичника, то ће се одма попуњењу истог приступити.

Ако се упразни место председника, подпредседник сматра се као од скупштине за то предложени, а поред њега избирају се још три посланика и Књазу предлажу. Упразни ли се место подпредседника, онда се бирају само три лица и Књазу предлажу.

Ако би и председник и подпредседник у исто време спречени били да дужности своје врше, то ће на реду прво избрани секретар сазвати састанак, у ком ће скупштина избрати три лица и Књазу за наименовање привременог заступника председнику предложити. У овом састанку не може се никакав други посао предузимати осим избора ова три посланика.

Члан 21.

Званија скупштинских званичника престају, кад се скупштина закључи или распусти (члан 53. одељ. 2. устава).

Члан 22.

Скупштина има свој печат са грбом Србије и надписом у наоколо: „Србска народна скупштина.“

Печат скупштински чува за време скупштинских састанака председник скупштине.

Члан 23.

Скупштинска акта за време трајања скупштине стоје под нарочним надзором једног од секретара скупштинских. Њих може сваки посланик разгледати, а тако исто и министри и повереници владини.

Члан 24.

За послугу скупштинску за време њених састанака, председник скупштине обраћа се министру унутрашњих дела и захтева потребан број послужитеља.

Исто тако и одбору за пријављивање даје министар унутрашњих дела потребан број послужитеља. Ови послужитељи стоје, што се тиче вршења њихове дужности, под надзором званичника скупштинских, а нарочно председника.

V.

САСТАНЦИ СКУПШТИНСКИ.

Члан 25.

У састанцима скупштинским званичници скупштински имају нарочно место за себе, а тако исто и министри и владини повереници.

Члан 26.

Председник скупштине одређује време састанцима скупштинским; он отвара и закључује састанке.

По свршетку сваког састанка заказује време другом састанку, или ако то одма тада неби могао, он ће то доцније учинити, и у оба случаја извештава о томе председника министарства.

Члан 27.

Састанак се може у означено време отворити и читање протокола започети и ако нема у скупштини толико посланика колико је за решавање нужно (члан 82. устава). Но ако се учине какве приметбе на садржај протокола, о чему треба скупштина да реши, онда треба причекати да буде потребан број посланика.

Члан 28.

Посланици дужни су уздржавати се у састанцима од свега што би пристојност у опште, а тако и достојанство скупштине вређало, или што би ред кварило. Они су нарочно дужни pazити да се при говору неудаљавају од предмета који се претреса, да невређају ничије личности, да другога у говору непрекидају и уопште да избегавају вредљиве и непристојне изразе. Онога, који против тога буде грешио, опоменуће председник скупштине на ред; па ако би и после такве опомене продужио исти говор, председник

ће му закратити реч. Но ако би се говорник обратио на скупштину и захтевао да она реши, треба ли да му се реч закрати, председник је дужан то скупштини на решење предложити.

А уколико би који посланик учинио оно што је чланом 71. устава предвиђено, с њиме ће се поступити по наређењу истога члана.

Члан 29.

Нико не може у скупштини говорити пре него што је поискао и добио реч од председника, а кад реч добије, онда говори са свога места, стојећи, и окренув се председнику.

Пријава за реч мора бити појединце, а може бити писмено или усмено; ако се реч у састанку иште, онда се то чини подизањем с места.

Ако предмет не стоји на дневном реду, онда се пријава за реч о њему не прима.

Члан 30.

Посланици говоре по реду, којим су се за реч јавили. Ако је ово сумњиво зато, што се више њих на једанпут пријавило, и они се не би сами сложили којим редом да говоре, онда ће говорити по реду како председникзначи.

Пријављени за реч може свој ред уступити другоме, ако овај то прими.

У почетку сваког саветовања прочита ће се имена пријављених говорника, оним редом како је који добио реч.

Министри и повереници владини, као и известиоци одборски, могу у свако доба говорити јавивши се председнику; но не могу почети говорити пре, док говорник који је у речи, говори свој несврши (члан 69 устава).

Члан 31.

Своје мисли у скупштини сваки излаже усмено, а може се при томе и белешкама послужити.

Члан 32.

Нико несме личност владоца у скупштинске претресе уплетати. Но и о страним владоцима и владама ваља се пристојно изражавати.

Члан 33.

Ко у скупштини наводи о државним чиновницима, да су учинили каква дела противна њиховој дужности, или таква, која их у јавном мишљењу понижавају, дужан је, на захтевање владе, да именује такве чиновнике, што ако не учини, председник ће му закратити реч, а ако то учини, одговоран је за истинитост својих навода, ако иста скупштина сходно члану 71. устава предходно одобри.

Члан 34.

За време скупштинских састанака председник скупштински одржава поредак у дворани и огради скупштинској.

Члан 35.

Министри и владини повереници који су у скупштини, а и сваки посланик има право да обрати пажњу председника на одступање од пословног реда, и да му предложи, да онога, који против тога греши, опомене на ред.

Овакав предлог не сматра се као прекидање другога у говору (члан 28.) и не тражи се, да га још ко подпомогне (члан 62).

Члан 36.

Ако на опомену председника на ред они, који су ред кварили, продуже и даље то исто чинити, онда ће председник поновити своју опомену с изјавом, да ће при поновљеном нереду састанак прекинути или закључити. Ако и ова друга опомена остане без успеха, он ће састанак или на неко време прекинути или и сасвим закључити. У оваким приликама он ће то учинити и на предлог министра или владиних повереника. И у овом случају морају сви посланици из дворане скупштинске изићи, и ова се затворити.

Члан 37.

Састанци су скупштински, као и одборски, по правилу јавни (члан 85. устава).

За слушаоце одредиће се особена места у скупштинској дворани, а улазнице добијаће се код председника скупштине и у министарству

унутрашњих дела, а за странце само у министарству унутрашњих дела.

На исти начин могу бити пуштени стенографи (брзописци), за бележење скупштинског рада, као и новинарски дописници.

Члан 38.

Изведене белешке одређених стенографа морају се, пре него се јавности предаду, дати говорницима те да ови погрешке у својим говорима исправе. Но говорници морају те белешке најдаље за 48 сати вратити.

Члан 39.

Слушаоци несмеју ништа чинити, чиме би се ред у скупштини нарушавао. Сваки знак одобравања или неодобравања забрањује се; и који би то учинио, биће одма из дворане удаљен.

Ако би који слушалац каквим год начином у већем степену ред нарушио и саветовање прекинуо, он ће бити преко министра унутрашњих дела предан власти на осуду.

Осим тога председник има право, да из оне клупе или околине, где се неред појави, а незна се који су поименце, све слушаоце из састанка уклони.

Но овим се јавност састанка не укида.

Сходно овим прописима ставиће се писмена обзнана на улазницама у скупштинску дворану

Члан 40.

Кад састанак буде тајан (Члан 85. устава), председник позваће слушаоце да се удаље, и ови ће морати одма то учинити

Члан 41.

Предмети, о којима се буде саветовало у тајном састанку, претресаће се ако буде потребно и у одборима тајно, и о њима се никоме ништа несме казивати, осим посланицима и министрима, или онима, који би од владе били овлашћени.

Ако се о коме посланику докаже да није очувао тајну, скупштина ће таквог посланика или на известно време, или са свим из своје средине изкључити.

Предавање јавности владиних изјава или предлога у тајним састанцима може бити само са владиним пристанком.

Члан 42.

Кад председник скупштине обзнани да је састанак закључен, онда није допуштено, да се даљи какви предлози чине и беседе држе, или каква саветовања од стране посланика предузимају.

Члан 43.

О сваком састанку саставиће један од секретара скупштинских протокол, у коме ће означити број посланика, који су били на састанку

име председавајућег, и имена присуствујућих министара или владиних повереника, као и знатније изјаве њихове, ако би каквих било, и знатније стварне догађаје, а потом предмет саветавања и учињено закључење верно и тачно описати.

Ако има стенографа, онда се у протоколу неће све појединости означити.

Члан 44.

О тајним скупштинским састанцима, састави ће се, по предидућем члану, одвојени протокол и одвојено ће се чувати (члан 112.)

VI.

РЕД ПОСЛОВА НА САСТАНЦИМА.

Члан 45.

У почетку састанка прочитаће се протокол последњег састанка.

Читање протокола несме се приметбама прекидати.

Члан 46.

Кад се протокол прочита, онда ће председник упитати, има ли ко против протокола што приметити. Ако нико ништа неprimети, председник изриче да је протокол одобрен.

Учини ли когод какву приметбу, и секретар је нађе да је основана, а против тога ни с које стране ништа се не приметити, онда ће се предложена измена примити.

Не прими ли се приметба на овај начин, и она се тиче неких посланика, онда ће скупштина решити, да ли ће се и како протокол изменити.

Ако је приметба о протоколу учињена од стране кога министра или владина повереника, а не би се до сагласија дошло да се прими и протокол исправи, онда ће се таква приметба на захтевање министра, или владина повереника, додати протоколу, а скупштина може на то своју изјаву такође у протокол ставити.

Нико неможе противу протокола више од једанпут говорити, нити говорећи у приметбама о начину, како је предмет описан и изложен, опет се стварно на исти враћати, осим онолико колико је нужно да се дотична исправка учини.

Приметбе о протоколу могу чинити само они посланици, који су били на састанку, о коме протокол говори.

Члан 47.

Кад се протокол одобри, онда ће га подписати секретар, који га је саставио, председник и шест посланика, које ће скупштина у почетку сваког месеца бирати на ту цел да као пуномоћници њени протоколе скупштинске потписују.

На великој скупштини протоколе састанка потписују поред званичника још и двадесет и четири посланика, које ће скупштина за то изабрати.

А на свршетку скупштинске радње потпи-
сују протоколе како на обичној тако и на ве-
ликој скупштини сви посланици.

Члан 48.

Кад протокол буде подписан, онда председ-
ник саопштава скупштини шта је међутим ново
дошло.

Владина саопштења прочитаће се у цело,
изузимајући прилоге, који би уз то били. Друга
писма прочитаће се у цело само онда, кад би
председник то за сходно нашао, или би већина
скупштинска тражила.

Затим скупштина решава коме ће се одбору
који предмет предати да га расмотри и свој из-
вештај о томе поднесе.

Ако је извесно, коме одбору предмет при-
пада, председник ће га, пошто скупштину о томе
извести, дотичном одбору предати, нетражећи за
то нарочно решење.

Члан 49.

Пошто је ово учињено долазе на ред саоп-
штења, која би председник или одбори скуп-
штински о своме раду имали скупштини да учине.

Члан 50.

Кад се и ово сврши, онда могу поједини по-
сланици чинити питања влади о предметима, који
у круг рада скупштинског спадају, — или пред-
седништву скупштинском о пословима скупштин-
ским, — или одборима о њиховом раду.

Питања управљена на председништво скупштинско или на одбор могу се и усмено чинити. Питања пак управљена на владу само ће се писмено чинити. Таква питања предају се председнику скупштинском, и он их одма влади саопштава. Ако влада неизјави да је готова одма на питање одговорити, онда ће то питање председник предати дотичном одбору.

Тек после три дана од овог саопштења подноси одбор своје мишљење скупштини о томе има ли или нема места да се такво питање влади учини. Нађе ли се у скупштини да има места питању, онда ће влада у истом или идућем састанку, или одговорити на само питање, или изјавити да ли ће и кад моћи одговорити.

Члан 51.

Кад се и ово сврши, онда се прелази на дневни ред.

Члан 52.

При крају сваког састанка означава председник, по правилу, дневни ред т. ј. казује, који ће предмети у идућем састанку на саветовање доћи. При овоме он се управља по времену кад је који предмет дошао, с обзиром на наређење члана 59. тачке 1. устава.

Определени дневни ред приковаће се одма по закључењу састанка у скупштинској дворани, а један препис од тога, са подписом председ-

никовим , доставиће се влади , преко председника министарства.

Не буде ли могуће да се определи дневни ред при закључењу састанка, то је председник дужан после тога састављени дневни ред да обзнани дан пре него што ће састанак бити, и то најдоцније до 6 сахата у вече, и то ће се приковати у дворани и на улазницама скупштинске зграде, о чему ће се влада на горе изложени начин известити.

Члан 53.

Саопштења од стране владе скупштини имају се у свако доба саслушати, па и ако би тиме дневни ред прекинут био.

Друга одступања од дневног реда и прописа, о којима је реч у члану 46. до 52. могу бити само онда, ако скупштина то закључи и влада не буде томе противна. А да какав нов предмет уђе у већ састављени и обзнањени дневни ред нуждан је нарочни пристанак владин.

VII.

ПРЕТРЕС У СКУПШТИНИ.

Члан 54.

Пошто одбор поднесе извештај о каквом предмету, приступа се претресу тога предмета.

Члан 55.

Ако се какав предлог закона састоји из више чланака, или ако је други какав предлог по-

дељен на више делова, то се може најпре предузети општи претрес о целој, а при пространијим предлозима законским и о појединим одељцима.

При овом претресу прочита најпре известилац одборски опште мишлење из извештаја одборског. При предлозима владе прочита се најпре књажев указ, којим је дотични министар овлашћен да тај предлог скупштини поднесе. Изузетак од овог може бити само по сагласију скупштине с владом.

Члан 56.

Ако одбор или један део одбора у своје извештају предлаже да се предлог сасвим прими или сасвим одбаца, то се може по сагласију с владом, после општег претреса о овом предлогу закључење учинити (члан 61. одељак 2. устава). Ако ово мишлење одборско, да се предлог сасвим прими или сасвим одбаца, буде одбијено, продужиће се саветовање као што иде.

Члан 57.

Изузимајући случај, о чему се говори у првом одељку предидућег члана, кад се општи претрес закључи, долази одма претрес о појединим деловима предлога.

Овај претрес започиње се овако: известилац одборски чита најпре из предлога поједине чланке или друге одељке као и побуде, ако ка-

квих уз то има, па онда мишљење одборско о томе.

Одступање од овог реда може бити само по сагласију скупштине с владом.

Члан 58.

Никаквом посланику, изузимајући известиоца одборског, не може председник дати реч више од два пута било при општем претресу, било при претресу о појединим чланцима и т. д., било најпосле при претресу предложене исправке. Да когод од посланика у овим случајима може и више од двапут говорити, може само скупштина дозволити.

Иште ли какав посланик реч у тој цели да исправи стварни свој навод (факт) или да укратко објасни какав свој говор, да би се неспоразумљење избегло, то ће му се ради тога пре свију других дати реч, пошто онај, који је ту исправку или објаснење изазвао, свој говор сврши.

Члан 59.

Претрес у скупштини свршен је кад нико више не иште реч.

Но скупштина може у свако доба изјавити, да је довољно обавешћена, и по томе закључити да је непотребан даљи говор о томе.

И у овим случајима председник ће објавити, да је претрес свршен.

Члан 60.

По закљученом претресу даће се још реч известиоцу одборском, ако је буде захтевао.

Кад мишљење одбора није једногласно а извештац припада мањини, последња реч даје се најпре једном одборнику већине, а ако се председник одбора у већини наводи најпре њему. Бранилац пак мањине одборске има реч одма после говорника већине.

На послетку припада реч министру, или владином поверенику, ако је буде захтевао (члан 69. одељ. 1. устава).

Члан 61.

Сваки посланик и сваки министар, или повереник владин има право да пре, или за време трајања претреса, предложи измену каквог предлога.

Ова измена мора тако састављена бити како би могла, кад би се усвојила, подпуно заменити предлог, за који се измена тражи, а предаће се на писмено председнику без икаквих уз то побуда.

Измену ову саопштиће председник скупштини прочитавши јој и првобитни предлог. Ако му предлог о тој измени дође при самом претресу, саопштиће је одма скупштини, непрекидајући говорника, ако би у то време у речи био.

Члан 62.

Претрес о измени каквог предлога треба да се веже са претресом самога предлога, за који се измена предлаже.

Измене, које поједини посланици предложили буду, неће се у претрес узети, ако, пошто их председник прочита и пошто их предходно објасни онај, који их предлаже, не буду подпомогнуте од дванајест посланика најмање. С тога ће председник ставити овакво питање скупштини, па који узхте подпомоћи предложену измену изјавиће то устајањем.

Измене које предлаже влада, или одбор, не потребују подпомагања. Исто тако није ово подмагање нужно ни оним предлозима, који се тичу постављања питања и начина гласања; ови се, предлози могу и усмено учинити.

Члан 63.

Предложену измену, макар да је прописаним начином подпомогнута била, може у свако добо напустити онај, који ју је учинио, ако скупштина на то пристане. Док се скупштина о томе не изјасни, може ову измену и сваки други посланик подржати. Изјави ли скупштина да напуштање одобрава, онда та иста измена не може се на ново у претрес узети, док се опет за њу најмање 12 посланика не изјасне.

VIII.

ГЛАСАЊЕ И ЗАКЉУЧЕЊА СКУПШТИНСКА

Члан 64.

Сваки присуствујући посланик има право и треба да да свој глас при гласању.

Само они немогу гласати, којих се лично тиче ствар, о којој се гласа.

Члан 65.

Колики је број нуждан за пуноважно закључење у скупштини, определено је у члану 82. устава.

При прорачунавању овога броја одбија се најпре број оних, који су по предходном члану лично у ствари интересовани, као и оних, који би се постојано уздржавали од гласања.

Члан 66.

Гласање о појединим чланцима, или другим одељцима каквога предлога, као и о целом предлогу, бива по закљученом претресу о њима.

На нарочни предлог владе, или по закључењу скупштине може се гласање и отложити, но ово отлагање гласања о појединим деловима каквог предлога неможе бити дуже, него до свршетка претреса о осталим деловима. Гласање о целој не може се без пристанка владе отложити на дуже време од два дана.

Члан 67.

Председник ће стављати питања о којима се има гласати, која морају бити тако јасна и опре-

дељена, да сваки с подпуном извесношћу може свој глас дати са „за“ или „против.“

Члан 68.

Кад се у главном питању морају више појединих питања предложити, председник ће саопштити скупштини ред питања.

Учињене приметбе противу састава, или реда питања, у колико буде нужно, решава скупштина.

Члан 69.

Гласање бива тако, да председник пошто је гласно поставио питање, даде знак звонцетом да се приступа гласању, и тада они посланици, који су противни предлогу, о коме се гласа, устају са својих места и дотле стоје, докле их секретар непреброји, и председник исход гласања необјави.

Члан 70.

Гласање позивањем поименце присуствујућих посланика бива:

1,) кад је сумњив исход гласања, где се устајањем с места гласало (чл. 69);

2,) кад влада то захтева, или кад скупштина, на предлог кога посланика, тако закључи.

Предлог посланика да се поименце гласа, решава се без претреса.

Председник позива гласајуће поименце, по азбучном реду имена, а он сам даје глас на послетку.

Поједине дате гласове бележи секретар.

Излагање побуда при гласању није дозвољено, као год што није дозвољено да дају доцније глас они посланици, који нису били присутни.

Члан 71.

Кад се гласање сврши, председник објављује скупштини исход гласања, и саопштава број гласова *за* и *против*.

У протоколу ће се записати само исход гласања, а не и гласање појединих посланика.

Члан 72.

Закључење скупштине, изречено већином посланика (чл. 82. устава), изражава мишлење целе скупштине.

Само онда кад се закључење тиче каквог предмета, о коме се захтевало да скупштина само своје мишлење изјави, може се мишлењу већине додати како мишлење мањине тако и одступајућа мишлења појединих посланика.

Члан 73.

Скупштинско закључење не може иста скупштина опозвати или изменити.

По томе не може бити гласање о једном истом предмету по други пут.

Члан 74.

Састав скупштинских закључења ако су ова учињена на основу одборских извештаја, израђује одборски извештај; у противном случају

један од скупштинских секретара. Но и у једном и у другом случају састав ће се прочитати скупштини ради одобрења.

Кад је састав одобрен, онда концепт потписују извештач одборски, или секретар скупштински, један од њих, и то онај, који га је израдио и председник скупштински.

Кад се скупштина закључи, а остану нека њена закључења неизрађена, то ће их њени званичници израдити, и под даном закључења скупштине отпавити.

IX.

ИЗВОРИ У СКУПШТИНИ.

Члан 75.

Прописи о томе, како ће се гласати при обичним скупштинским закључењима (види чланове 65., 66. и 72), вреде уопште и за изборе, који се буду у скупштини предузимали.

Како у свима предметима, тако и при овим изборима даје се глас лично и јавно (чл. 83 устава).

Ако се за једну исту цел имају изабрати више лица, то ће се у исто време за сва лица глас дати.

А за званичнике скупштинске гласаће се понаособ за свако лице, које се има изабрати.

Члан 76.

При свима изборима у скупштини и у одборима, где овим законом није изречно друкче

наређено (види члан 109), изискује се савршена већина гласова. Ако се и после двогубног гласања таква већина непостигне, онда при трећем гласању решава относна већина, и ако тада гласови буду подједнако подељени изабран је онај, за кога председник гласа.

Х.

О ОДБОРИМА СКУПШТИНСКИМ

Члан 77.

Ради предходног испитивања предлога, који се имају у скупштини решавати, скупштина ће наименовати из своје средине одборе (члан 80. устава).

Члан 78.

Скупштина ће свагда, одма пошто се отвори, наименовати ове одборе:

1.) Одбор за предмете законодавства, изузимајући финансијске законе.

2., Одбор за финансијске предмете и финансијско законодавство.

3., Одбор за молбе и жалбе, било да ове од посланика долазе, било да су их друга лица предала.

Ови одбори остају стални за цело време трајања скупштине, а тако исто и чланови њихови, осим ако би требало кога од њих из каквог узрока другим новим заменити.

Члан 79.

У сваком од ових одбора биће по девет лица; но скупштина може овај број умножити као што може и заменике наименовати, који би у случају препреке кога члана заменили.

Члан 80.

Поред ових одбора скупштина може, са пристанком владе, нарочни одбор за поједини предмет одредити, у ком случају определиће се и број чланова томе одбору.

Члан 81.

Председник скупштине неможе ни за какав одбор изабран бити.

Секретари могу избор за одборнике одбити. А други посланици могу то само из важних узрока учинити, о чему ће скупштина решити.

Један посланик може у више одбора изабран бити, али тада може доцнији избор одбити.

Члан 82.

Председник скупштине има приступа у састанцима свију одбора.

Но и одбори могу у своје састанке ради саветовања позвати друге посланике, који нису одборници, кад нађу то за нужно.

Гласа у одборима немају ни председник скупштине, нити позвани посланици.

Члан 83.

За саветовање и закључење у одборима нужно је присуство већине одборника.

Члан 84.

Сваки одбор бира из своје средине једног председника, и ако налази за нужно, и једног секретара; али протокол може водити и сваки други одборник.

За сваки предмет, који је одбору на разматрање предат, председник ће одбора наименовати једног известиоца.

Члан 85.

Председник одбора одређује време састанцима и опредељује, којим ће се редом предмети у саветовање узети, придржавајући се прописа члана 59. тачке 1. устава.

Члан 86.

Чланови одбора дужни су долазити на састанке одборске и учествовати у саветовањима. Ко би био спречен доћи, мора се оправдати код председника одбора и навести узроке, зашто није могао доћи.

Ако који члан одбора изостане, а не оправда се, и не дође на три састанка одборска узастопце, председник одбора известиће о томе председника скупштине, који ће изоставшег одборника позвати да на састанак долази. Недође ли и после овог позива, председник скупштине јавиће то скупштини, и ова може таквог одборника из одбора искључити и другога на његово место изабрати.

Члан 87.

Кад год одбор нађе да каква молба или жалба заслужује призрења, или је намеран да други какав предлог влади учини, или да даде скупштини мишлење, које није сагласно са владиним предлогом, он је дужан најпре позвати у своје састанке владиног повереника, овога усмене или писмене приметбе саслушати, о њима расудити, и по нахођењу оценити их (чл. 81. одељ. 2. устава).

Ако за какав предмет не би још од владе одређен био повереник, одбор ће преко председника скупштине предложити влади да повереника наменује.

Члан 88.

Што се од стране владе као „поверљиво“ саопшти, било у скупштини, било у одбору, то се има као тајна чувати, онако као што је у члану 41. прописано.

Члан 89.

Кад одбор расмотри предмет, који му је на прегледање предат, и о њему своје закључење учини, он ће о томе, по правилу писмени извештај начинити.

Овај извештај прочитаће се на састанку свима одборницима како би се исправило оно, што би који од одборника приметио да је погрешно изведено, или случајно изостављено.

Ако закључење одборско није једногласно

учињено, онда ће се тачно и с разликама изложити у извештају како мишлење већине, тако и мањине.

Докле год извештај одборски није скупштини предат и скупштини саопштен, докле сваки одборник има право да га прегледа, па уколико нађе, да његово мишлење није потпуно изведено, може га сам саставити, и захтевати или да се у извештај стави, или истоме као прилог дода.

И састав и препис извештаја одборског потписују сви одборници без разлике.

При гласању о томе у скупштини, сваки одборник може независно од онога, што је у извештају речено, према добивеном убеђењу свој глас дати.

Члан 90.

Изузетно од овога, нарочно код предмета од мање важности, може одбор, ако се скупштина и влада на то сагласе, и усмено извештај свој скупштини поднети.

Одбор за молбе и жалбе (члан 78) није обвезан извештаје своје на писмено подносити.

Члан 91.

Писмени извештај, заједно с прилозима ако их има, предаје се председнику скупштине и по том долази на дневни ред.

Члан 92.

Скупштина може, кад који предмет одбору предаје, препоручити му да се још са којим одбором уједно састави и ствар испита.

ЧЛАН 93.

Одборска акта остављају се при закључењу скупштине у скупштинску архиву.

XI.

ПРЕДЛОЗИ ПОСЛАНИЧКИ, МОЛВЕ И ЖАЛВЕ.

I.

Предлози посланички.

ЧЛАН 94.

Сваки посланик има право да учини скупштини какав предлог, који не стоји у свези ни с којим предметом, што је пред скупштином (члан 58. одељ. 1. устава).

ЧЛАН 95.

Такви предлози морају бити на писмено; они ће састављени бити онако, како би требало да гласи закључење скупштине, ако би предлог потпуно усвојен био.

Ако се предлог односи на случајеве, о којима члан 102. устава говори, онда се мора поступити као што исти члан устава прописује.

ЧЛАН 96.

Предлагач има право да свој предлог пре претреса у скупштини разложи и побудама поткрепи.

Но кад се предлогом захтева, да се какав закон изда, или измени, или се на основу члана 102. устава жалба подиже, онда се морају сви разлози свестрано навести и поткрепити.

Ако је више посланика предлог потписао, онда само један од њих има право да га разложи и поткрепи; и ако се нису о томе између себе споразумели, онда онај, који га је први потписао.

Члан 97.

Ако је предани предлог већ разлозима поткрепљен, или, ако је предлагач при предаји, уколико је то по предидућем члану дозвољено, изјавио да га неће разлагати, онда ће се о истом, пошто га председник скупштини саопшти, донети предходно закључење.

Ово закључење скупштинско може само такво бити, или:

1., да се предлог остави без икаква решења, па да се пређе на дневни ред; или

2., да се одложи на неизвесно време; или напослетку,

3., да се преда коме одбору на оцену.

Члан 98.

Кад скупштина закључи, да се какав предлог остави без икаква решења и да се пређе на дневни ред, онда исти предлог, неизмењен не може од другог посланика у истом скупштинском течају поднесен бити.

Члан 99.

Предлагач може свој предлог свагда напустити до времена, докле није скупштина о њему своје коначно закључење изрекла.

II.

Молбе и жалбе од лица, која нису посланици.

Члан 100.

Жалбе и молбе, које недолазе од посланика, него од других лица, могу се само на писмено скупштини поднети, а жалитеље и молитеље не може скупштина лично примати (члан 67. устава).

Члан 101.

Нису дозвољене, и по томе никако се неће примати жалбе и молбе:

- 1.) Ако су без имена или се зна да је име измишљено.
- 2.) Ако су од страних подајника.
- 3.) Ако су поднешене у име другога без законог пуномоћија, или законог заступања.
- 4.) Ако садржавају грдњу.
- 5.) Ако су нејасне, или немају приложених доказа за оне стварне наводе, о којима говоре.
- 6.) Ако су једном у истом течају скупштинском одбијене, па се без нових стварних навода понављају.
- 7.) Жалбе противу власти, ако се недоказује да су исте по пропису биле пред надлежним министарством и тамо одбијене (члан 67. устава), и напоследку,
- 8.) Све жалбе и молбе које неспадају у круг власти скупштинске, него су предмети владине власти, као н. пр. молбе за службу и т. д.

или се тичу рада и задатка државног савета (чл. 54. одељ. 2., и члан 90. устава).

Кад се каква жалба или молба огласи за недозвољену, онда се неулази у испитивање њене садржине, него се оставља у акта.

Члан 102.

У случајевима предидућег члана под 1, 2, 3, и 4. може сам председник скупштине такве жалбе или молбе одбацити. А ако би он превидео па их одбору упутио, може их и одбор одбацити. Но и председник и одбор известиће о томе скупштину у првом идућем састанку.

У осталим случајима предидућег члана, имено под 5, 6, 7, и 8. само скупштина може огласити, да се такве жалбе или молбе не примају.

Члан 103.

Одбор ће о свакој жалби или молби, која му је предата, а по себи је дозвољена, пре него што свој извештај скупштини поднесе саслушати владиног повереника. Ако одбор нађе за нужно он ће преко председника скупштине предложити влади, да се ислеђење учини, или да му се каква акта прибаве, и то ће се по могућству учинити.

Пошто одбор свој извештај поднесе, скупштина ће решити или:

1., да се по томе ништа више не ради него пређе на дневни ред; или

2., да се жалба или молба преда влади ради знања и оцене; или

3., да се преда дотичном одбору да је има у виду при саветовању о другима предлозима, или

4., да се препоручи призрењу књажевом или владином, са свим или унеколико; или најпосле

5., да се услед поднесене молбе и према садржају њеном учини скупштински предлог.

Члан 104.

О закључењу скупштинском на какву жалбу известиће се жалитељ писмено преко дотичног министарства; а о закључењу на молбу неизвештава се молитељ.

Осим овога случаја скупштина се не може стављати у сношај са појединим или правним лицима.

XII.

О СНОШАЈУ ИЗМЕЂУ СКУПШТИНЕ И ВЛАДЕ,

Члан 105.

Саопштења књажева скупштини бивају указом, а саопштења скупштинска књазу скупштинским писмима, а само по изузетку депутацијом.

Саопштења између скупштине и владе бивају писмом или одостовереним изводом из скупштинских протокола, или усменом изјавом министра или владиних повереника, која се у скупштински протокол заводи.

Члан 106.

Књажеве указе предаје дотични министар, или владин повереник председнику скупштине.

Члан 107.

Скупштинска закључења, и у опште писма скупштинска предаје председник скупштине председнику министарства.

Члан 108.

У сваком писму скупштинском које не садржава пристанак скупштине на предлог владин, имају се изложити основи скупштинског закључења.

Члан 109.

Депутација скупштинска састоји се из председника, подпредседника скупштинског, и још из неколико посланика, које скупштина односном већином гласова одреди.

Члан 110.

Министри и владини повереници могу присуствовати при сваком раду у скупштини и у одборима (чл. 69. и 81. устава).

Поверенике владине одређује књаз (чл. 69. устава) а представља их скупштини председник министарства.

XIII.

ШТАМПАЊЕ ЗАКОНСКИХ ПРЕДЛОГА И СКУПШТИНСКИХ АКТА.

Члан 111.

Влада ће свагда, уколико је могуће, своје законске предлоге, нарочно предлог већег обима штампати.

Од ових штампаних предлога добија по један комад сваки посланик, и сваки стални одбор.

Члан 112.

Исто тако штампаће се и протоколи скупштински са другима актима, за која би се нашло да их треба штампати.

Закључења скупштинска о предметима, који су као поверљиви претресани и решени, неће се штампати, него ће се у нарочном завоју под скупштинским печатом држати, и тако запечаћена осталим актима скупштинским прикључити.

Она скупштинска акта што се морају штампати, спремиће председник скупштински са секретарима, и пошто се скупштина закључи, предати их влади, да се штампају, а оно што није за штампање оставиће се затворено под печатом скупштинским.

XIV.

ЗАКЉУЧАВАЊЕ, ОТЛАГАЊЕ И РАСПУШТАЊЕ СКУПШТИНЕ.

Члан 113.

Скупштина се закључује, отлаже и распушта књажевим указом.

Скупштину закључује или сам књаз, или преко нарочног за то пуномоћника (члан 76. устава).

А кад се скупштина отлаже или распушта, то бива преко нарочног пуномоћника, који ће указ о томе у скупштини прочитати, и на основу тога у име књаза објавити, да су саставци скупштински закључени.

Ако скупштина није на окупу, то ће се њено отлагање или распуштање објавити штампањем књажевог указа у званичним новинама.

Члан 114,

Кад се скупштина отлаже, могу се, у договору са владом, оставити или сви, или поједини одбори, да предлоге, који су већ скупштини предати, или који би се још имали предати, размотре и за скупштину спреме.

Члан 115.

Кад се скупштина закључи председник са секретарима ставиће у ред сва скупштинска акта, и заједно са скупштинским печатом предати их министру унутрашњих дела на чување.

XV.

ОДСТУПАЊЕ ОД ЗАКОНА О ПОСЛОВНОМ РЕДУ СКУПШТИНСКОМ.

Члан 116.

Скупштина се може, ако би се потреба у појединим случају показала, с владом сагласити, да се од прописаних правила у овом закону при саветовању и решењу каквог предмета одступи. Но оваково сагласије вреди само за тај изриком определени поједини случај.

XVI.

ЗАКЉУЧЕЊЕ,

ЧЛАН. 117.

Овај закон важи ће од дана, кад га намес-
ништво књажеског достојанства потврди,

Препоручујемо свима нашим министрима да
овај закон обнародују и о извршењу се његовом
старају; властима пак заповедамо, да по њему
поступају, а свима и свакоме, да му се покорвају.

1. Октобра 1870. год.

У Крагујевцу.

(М. П.)

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јован Гавриловић с. р.

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде:

Ј. Илијћ с. р.

Председник министарског савета,
министар унутрашњих дела,

Рад. Милојковић с. р.

Министар финансије.

Пан. Јовановић с. р.

Министар војени,

Ј. Бели-Марковић с. р.

Министар просвете и црквених дела:

Д. Матић с. р.

Заступник министра грађевина,
министар војени,

Ј. Бели-Марковић с. р.

Заступник министра иностраних дела,
министар просвете и цркв. дела,

Д. Матић с. р.

Министар правде,

Ј. Илијћ с. р.